חנינות מס והחזרת נכסים

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

החנינה של אינדונזיה בשנים 2016–2017

האירוע החשוב ביותר בעשור האחרון בעבור העושר האינדונזי בסינגפור היה חנינת המס שהתקיימה מיולי 2016 עד 31 במרץ 2017 לפי חוק מס' 11 משנת 2016 בדבר חנינת מס. אינדונזיה קיימה חנינות קודמות ב־1964, ב־1984 וב־2008, כולן בתוצאות מוגבלות.[1] התוכנית של 2016 נועדה לגייס הכנסות לתוכניות התשתית של הנשיא ג'וקו ווידודו ולהכניס עושר אוף־שור לבסיס המס המקומי לפני תחילת חילופי המידע האוטומטיים. המשתתפים הצהירו על נכסיהם שלא דווחו ושילמו דמי פדיון (redemption charge), ששיעורם היה תלוי במועד ההצהרה ובשאלה אם נכסים זרים הוחזרו לארץ. נכסים שהוחזרו נהנו משיעורים נמוכים יותר מנכסים שרק הוצהרו.

התוצאות היו מרשימות מבחינה אחת ומאכזבות מבחינה אחרת. בסך הכול הצהירו 965,983 נישומים על נכסים בסך 4,865.7 טריליון רופיה (Rp), כ־366 מיליארד דולר ארה"ב וכמעט 40 אחוזים מהתוצר המקומי הגולמי של אינדונזיה. סכום זה עלה על יעד הממשלה, 4,000 טריליון רופיה. תשלומי הפדיון הגיעו ל־114 טריליון רופיה, לעומת יעד של 165 טריליון רופיה. לעומת זאת, החזרת הנכסים הגיעה ל־147 טריליון רופיה בלבד, לעומת יעד של 1,000 טריליון רופיה. משקיפים בני הזמן תיארו אותה כאחת מחנינות המס הגדולות בהיסטוריה.[2]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

סינגפור הייתה אחראית לחלק הגדול ביותר הן של ההצהרות והן של החזרת הנכסים. מבין הנכסים הזרים שהוצהרו, 73 אחוזים הוחזקו בסינגפור. מבין הנכסים שהוחזרו, 84.52 טריליון רופיה, כ־58 אחוזים, הגיעו מסינגפור, ואחריה איי קיימן עם 16.51 טריליון רופיה והונג קונג עם 16.28 טריליון רופיה.[3] ההשוואה בין שני הנתונים היא המפתח לפרשה. נישומים אינדונזים הצהירו על נכסים בסינגפור בשווי של כמעט פי תשעה ממה שהחזירו הביתה. הם בחרו להסדיר את מעמדם מול רשויות המס האינדונזיות ולהשאיר את עושרם בסינגפור.

עמדתה של סינגפור: התחרות על הלקוח

החנינה הייתה מבחן למרכז הפיננסי של סינגפור. פרשנים אינדונזים האשימו את הבנקים בסינגפור בהרתעה מפני החזרת נכסים. דיווח מיולי 2016 טען כי בנקים אחדים הציעו לשלם את ההפרש בין שיעורי ההחזרה לשיעורי ההצהרה, כדי שלקוחות יצהירו על נכסיהם וישאירו אותם בסינגפור.[4] האנליסט שצוטט בדיווח ראה בהצעות כאלה תחרות מסחרית רגילה וחוקית. עם זאת, הן חיזקו בג'קרטה את הרושם שסינגפור מרוויחה מהעלמת מס אינדונזית.

ממשלת סינגפור השיבה בשקיפות. ב־21 ביוני 2017 חתמה סינגפור על הסכם הרשויות המוסמכות הרב־צדדי (Multilateral Competent Authority Agreement) בדבר חילופי מידע אוטומטיים על חשבונות פיננסיים, וכללה את אינדונזיה כשותפה מיועדת. ב־12 ביולי 2017 הצהיר משרד האוצר כי סינגפור מוכנה ליחסי חילופי מידע אוטומטיים עם אינדונזיה, ברגע שאינדונזיה תחוקק את החוקים הנדרשים ואת אמצעי ההגנה על הסודיות.[5] אינדונזיה כבר העניקה לרשות המסים שלה גישה למידע על חשבונות פיננסיים באמצעות תקנה במקום חוק ממאי 2017, שאושרה מאוחר יותר בחקיקה, וחילופי המידע החלו ב־2018.[6] פרק E.II מתחקה אחר הקץ הרחב יותר של סודיות הבנקאות לצורכי מס זרים. בעבור לקוחות אינדונזים, התוצאה הייתה שהמידע על חשבונותיהם בסינגפור החל לזרום לג'קרטה מדי שנה.

תוכנית הגילוי מרצון של 2022

אינדונזיה קיימה תוכנית שנייה חמש שנים לאחר מכן. תוכנית הגילוי מרצון (Voluntary Disclosure Programme), הידועה בראשי התיבות האינדונזיים PPS, התקיימה מ־1 בינואר עד 30 ביוני 2022 לפי החוק בדבר הרמוניזציה של תקנות המס, חוק מס' 7 משנת 2021. היא הציעה שני מסלולים. הראשון חל על משתתפי החנינה של 2016 שעדיין לא הצהירו על נכסים שנרכשו לפני 2016. השני חל על יחידים עם נכסים שלא הוצהרו שנרכשו בין 2016 ל־2020.[7] שיעורי מס ההכנסה הסופיים נעו בין 6 ל־11 אחוזים במסלול הראשון ובין 12 ל־18 אחוזים

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

במסלול השני. השיעורים הגבוהים ביותר חלו על נכסים זרים שלא הוחזרו, ואילו הנמוכים ביותר חלו על נכסים שהושקעו באגרות חוב ממשלתיות, בעיבוד משאבי טבע או באנרגיה מתחדשת.[8]

התוצאות היו צנועות בהשוואה ל־2016. בסך הכול גילו 247,918 נישומים נכסים נטו בסך 594.82 טריליון רופיה ושילמו 61.01 טריליון רופיה מס הכנסה. הצהרות מקומיות היוו 498.88 טריליון רופיה, הצהרות זרות 59.91 טריליון רופיה והחזרת נכסים 13.70 טריליון רופיה, ו־22.34 טריליון רופיה הוקדשו להשקעה. סינגפור עמדה שוב בראש רשימת ארצות המוצא, עם 7,997 משתתפים ונכסים בסך כ־57 טריליון רופיה. נתון זה מסתכם ביותר משלושה רבעים מכלל ההצהרות הזרות והחזרות הנכסים יחד.[9]

תוכניות הגילוי מרצון של מלזיה

מלזיה הלכה בדרך דומה בהיקף קטן יותר. תוכנית הגילוי מרצון המיוחדת שלה (Special Voluntary Disclosure Programme) הוכרזה בנאום התקציב מ־2 בנובמבר 2018. היא אפשרה לנישומים לגלות הכנסות שלא דווחו, לרבות הכנסות שהוחזקו בחשבונות אוף־שור, בקנס מופחת של 10 אחוזים עד 30 ביוני 2019 ושל 15 אחוזים עד המועד המוארך, 30 בספטמבר 2019. רשות המסים של מלזיה (Inland Revenue Board) גבתה 7.88 מיליארד רינגיט (RM) במסים ובקנסות מ־286,428 משתתפים, ובהם 11,176 נישומים חדשים.[10]

סבב שני התקיים מ־6 ביוני 2023 עד 31 במאי 2024. הוא הניב 141,406 גילויים ו־1.29 מיליארד רינגיט של מס שלא דווח קודם לכן, יותר מיעד הממשלה, מיליארד רינגיט.[11] אף אחת מהתוכניות לא חייבה החזרת נכסים. בעבור סינגפור, משמעות הגילויים המלזיים הייתה אפוא בראש ובראשונה שחשבונות מלזיים הפכו לתואמי מס בלי לעזוב את העיר.

חנינה שלישית?

בסוף 2024 הכניסו ממשלת אינדונזיה והפרלמנט הצעת חוק לתיקון חוק מס' 11 משנת 2016 לרשימת החקיקה בעדיפות לשנת 2025, דבר שפתח את האפשרות לחנינה שלישית.[12] שר האוצר החדש, פורבאיה יודהי סדווה (Purbaya Yudhi Sadewa), דחה את הרעיון ב־19 בספטמבר 2025. לטענתו, חנינות חוזרות ונשנות מאותתות לנישומים שמותר להם להפר את החוק, משום שחנינה חדשה תבוא בעוד כמה שנים.[13] נכון למועד כתיבת ספר זה לא נחקקה תוכנית שלישית. רשות המסים האינדונזית פנתה לבדיקת הצהרותיהם של משתתפים קודמים מול הנתונים שהיא מקבלת במסגרת חילופי המידע האוטומטיים.[14]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

לקחי החנינות

החנינות מאשרות דפוס המוכר מאירופה. כאשר המדינה השכנה מציעה בחירה בין הצהרה להחזרה, רוב הנישומים האמידים מצהירים על נכסיהם ומשאירים אותם במקומם. הם מעריכים את השירותים, היציבות והפיזור של המרכז הזר יותר מאשר את השיעור הנמוך יותר על החזרה. מה שמשתנה הוא אופי העסקים. לפני החנינות נשען חלק מעסקיה האינדונזיים של סינגפור על העובדה שהנכסים לא היו ידועים לרשויות האינדונזיות. לאחר החנינות ולאחר חילופי המידע האוטומטיים, עליו להישען על ביצועים, על שירות ועל הוודאות המשפטית של העיר. בעבור סינגפור התוצאה הייתה אובדן של חלק מהנכסים ורווח במוניטין, שכן הנכסים שנותרו ידועים כעת לרשויות המס של ארץ מוצאם של הלקוחות.

החנינות מראות גם את גבולות השליטה של מרכז פיננסי. השיעורים, המועדים ותנאי ההחזרה נקבעים בג׳קרטה ובקואלה לומפור. בנק בסינגפור יכול רק לייעץ ללקוחותיו לפנות לייעוץ מס מקצועי, לתעד את עמידתם בדרישות ולהתאים את הצעתו. הבנקים שליוו את לקוחותיהם האינדונזים לאורך החנינה של 2016, באמצעות מתן דפי חשבון ואישורים ובדרישה להוכחת הסדרה, שמרו על רוב הקשרים. המרכז הפיננסי יצא מכך עם קהל לקוחות שהצטמק בחלקו, אך בכללותו נעשה יציב יותר וקל יותר להגנה.

הערות

1. "Tax Amnesty Program Indonesia Ended, What Are the Results?", indonesia-investments.com, 3 באפריל 2017: התוכנית התקיימה מיולי 2016 עד 31 במרץ 2017; "Purbaya Tegas Tolak Tax Amnesty Jilid III", *CNN Indonesia*, 19 בספטמבר 2025, על חוק מס׳ 11 משנת 2016 כחוק החנינה; "Tax amnesty", Wikipedia (נצפה בנובמבר 2026): התוכנית של אינדונזיה התקיימה בשלושה חלונות רצופים בני שלושה חודשים כל אחד ב־2016 וב־2017, והסתיימה ב־31 במרץ 2017; חנינות קודמות התקיימו ב־1964, ב־1984 וב־2008. ↩

2. "Tax Amnesty Program Indonesia Ended, What Are the Results?", indonesia-investments.com, 3 באפריל 2017: 965,983 משתתפים; נכסים מוצהרים בסך 4,865.7 טריליון רופיה (IDR) (כ־366 מיליארד דולר ארה"ב, כמעט 40 אחוזים מהתמ"ג) לעומת יעד של 4,000 טריליון רופיה; תשלומי פדיון 114 טריליון רופיה לעומת 165 טריליון רופיה; החזרת נכסים 147 טריליון רופיה לעומת 1,000 טריליון רופיה; כ־75 אחוזים מהנכסים המוצהרים הוחזקו בארץ; "Tax amnesty", Wikipedia (נצפה

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

בנובמבר 2026): אינדונזיה קיימה "one of the biggest Tax Amnesty scheme in the world"; לפי הערך, היא שברה את השיא של התוכנית האיטלקית מ־2009 (בהסתמך על *Jakarta Globe*, 29 בספטמבר 2016). ↩

3. "Singapura sumbang repatriasi tax amnesty terbesar", *Kontan*, 29 במרץ 2017, בהסתמך על המנהל הכללי למסים (Directorate General of Taxes): החזרת נכסים מסינגפור 84.52 טריליון רופיה (כ־58 אחוזים), איי קיימן 16.51 טריליון רופיה (11.31 אחוזים), הונג קונג 16.28 טריליון רופיה. ↩

4. "Upaya Singapura Cegah Repatriasi Dinilai Tak Langgar Hukum", *Hukumonline*, 27 ביולי 2016: לפי הדיווחים, בנקים בסינגפור חיזרו אחר לקוחות אינדונזים כדי שיסתפקו בהצהרה וישאירו את נכסיהם בסינגפור, כשהבנק מכסה את ההפרש בין שיעור ההחזרה לשיעור ההצהרה; האנליסט יוסטינוס פרסטובו (Yustinus Prastowo) תיאר צעדים כאלה כ־"lumrah dan tidak melanggar hukum". ↩

5. משרד האוצר של סינגפור (Ministry of Finance Singapore), הודעה לעיתונות "Singapore Is Ready To Have An AEOI Relationship With Indonesia", 12 ביולי 2017 (mof.gov.sg): סינגפור חתמה על ה־MCAA ב־21 ביוני 2017 וכללה את אינדונזיה כשותפה מיועדת; חילופי מידע הדדיים יכולים להתחיל "after committed jurisdictions have introduced the necessary laws to implement CRS" וברגע ש־"the required confidentiality and data protection safeguards are in place". ↩

6. תקנה ממשלתית במקום חוק (Perppu) מס' 1 משנת 2017 מ־8 במאי 2017 בדבר גישה למידע פיננסי לצורכי מס, שנחקקה כחוק מס' 9 משנת 2017; חילופי המידע הראשונים לפי תקן הדיווח המשותף (CRS) עד ספטמבר 2018; ראו RSM Indonesia, "Implications of AEOI commencement for Indonesian investors", ואת הודעת DJP PENG-3/PJ/2025. ↩

7. על היקפם של מסלולים I ו־II של ה־PPS (נכסים שנרכשו עד 31 בדצמבר 2015 במסלול I, נכסים שנרכשו בידי יחידים מ־2016 עד 2020 במסלול II) ראו את הנחיות המנהל הכללי למסים ב־pajak.go.id. החוק מצוטט כ־UU No. 7 Tahun 2021 tentang Harmonisasi Peraturan Perpajakan ב־"Hasil PPS Pajak Resmi Berakhir, Begini Rekapitulasi", *Hukumonline*, 1 ביולי 2022. ↩

8. מזכירות הממשלה של הרפובליקה של אינדונזיה (Cabinet Secretariat of the Republic of Indonesia), "Inilah Tiga Pilihan Tarif Program Pengungkapan Sukarela" (setkab.go.id), 2 במרץ 2022: שיעורי מסלול I של 11 % (נכסים זרים שלא

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

הוחזרו), 8 % (שהוחזרו או מקומיים) ו־6 % (שהושקעו בניירות ערך ממשלתיים, בעיבוד משאבי טבע או באנרגיה מתחדשת); שיעורי מסלול II של 18 %, 14 % ו־12 %; הבסיס המשפטי UU HPP ו־PMK 196/PMK.03/2021; תקופת התוכנית 1 בינואר עד 30 ביוני 2022. ↩

9. המנהל הכללי למסים, הודעה לעיתונות "PPS Usai, Bagaimana Hasilnya?" (pajak.go.id), 1 ביולי 2022: 247,918 משתתפים; נכסים נטו שגולו 594.82 טריליון רופיה; מס הכנסה ששולם 61.01 טריליון רופיה (32.91 טריליון רופיה במסלול I, 28.1 טריליון רופיה במסלול II); הצהרות מקומיות 498.88 טריליון רופיה; הצהרות זרות 59.91 טריליון רופיה; החזרת נכסים 13.70 טריליון רופיה; התחייבויות השקעה 22.34 טריליון רופיה; המנהל הכללי למסים, הודעה לעיתונות "PPS Usai, Bagaimana Hasilnya?", 1 ביולי 2022, טבלה "Negara asal harta deklarasi dan repatriasi harta bersih": Singapura, 7,997 משתתפים, שווי נכסים 56,960.11 וסך מס הכנסה 7,295.14 (היחידות אינן מצוינות, ככל הנראה מיליארדי רופיה); אחריה איי הבתולה הבריטיים (4,977.39), הונג קונג (3,580.77), אוסטרליה (2,766.32) וסין (1,512.37); השיעור הוא חישובו של המחבר ביחס ל־73.61 טריליון רופיה של הצהרות זרות והחזרת נכסים. ↩

10. Wikipedia, "Tax amnesty" (נצפה בנובמבר 2026): התוכנית של מלזיה הוכרזה בנאום תקציב 2019 ב־2 בנובמבר 2018 (בהסתמך על *The Star*, 2 בנובמבר 2018); EY, "Malaysia extends Special Voluntary Disclosure Program", *EY Tax News*, אפריל 2019 (taxnews.ey.com/news/2019-0770): גילוי של "any unreported income, including income maintained in offshore accounts"; שיעורי קנס של 10 % מ־1 בנובמבר 2018 עד 30 ביוני 2019 ו־15 % מ־1 ביולי עד 30 בספטמבר 2019; לאחר מכן מינימום של 45 %; המידע מתקבל בתום לב ללא בדיקה נוספת; "IRB collected RM7.9b from voluntary disclosure programme, says CEO", *The Edge Malaysia*, 18 בפברואר 2020: 7.88 מיליארד רינגיט במסים, במסים נוספים ובקנסות מנובמבר 2018 עד ספטמבר 2019; 286,428 תורמים, ובהם 11,176 נישומים חדשים. ↩

11. "RM1.29bil declared through voluntary tax disclosure programme", *Free Malaysia Today*, 16 ביולי 2024: התוכנית מ־6 ביוני 2023 עד 31 במאי 2024; הוצהרו 1.29 מיליארד רינגיט; נגבו 512.6 מיליון רינגיט; 141,406 גילויים; היעד של מיליארד רינגיט נחצה; הסבב הראשון 7.88 מיליארד רינגיט. ↩

12. "Purbaya Tegas Tolak Tax Amnesty Jilid III: Beri Sinyal Boleh Melanggar", *CNN Indonesia*, 19 בספטמבר 2025: הממשלה וה־DPR הסכימו בסוף 2024 לכלול

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

הצעת חוק לתיקון חוק מס' 11 משנת 2016 בתוכנית החקיקה הלאומית בעדיפות לשנת 2025 (Prolegnas). ↩

13. "Purbaya Tegas Tolak Tax Amnesty Jilid III: Beri Sinyal Boleh Melanggar", *CNN Indonesia*, 19 בספטמבר 2025, בציטוט פורביה יודהי סדווה: "Itu memberikan sinyal ke para pembayar pajak bahwa boleh melanggar, nanti ke depan-depan ada amnesti lagi"; "Kalau tax amnesty setiap berapa tahun, ya sudah, nanti semuanya akan nyelundupin duit". ↩

14. "Maju Mundur Tax Amnesty Jilid III", *Bisnis.com*, 12 במאי 2026: הצעת החוק לא קודמה, והמנהל הכללי למסים בחר לבחון מחדש את משתתפי התוכנית השנייה. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com